

Research Paper

Challenges and Facilitators of the Motherhood Process of Female Athletes in Iran

Khadijeh Javanbakht¹ , Mohamad Sadegh Afroozeh^{2*} , Ebrahim Khoshnam³ ,
Hosein Dast Barhagh³

Received: Jan 29, 2026

Revised: Apr 21, 2026

Accepted: Apr 22, 2026

ABSTRACT

Objective: Many female athletes at some point feel that they have to make difficult decisions between Motherhood and continuing their sports career. Considering the growing trend of women's participation in championship sports and the simultaneous maternal expectations from them, this article examined the challenges and facilitators of the motherhood process in Iranian sports.

Methodology: This research was conducted based on a qualitative approach and using thematic analysis. Participants included female athletes and experts in the field, with whom 11 semi-structured interviews were conducted. Data analysis was conducted in three stages of open, axial, and selective coding.

Results: Data analysis led to the identification of 104 basic themes. Also, overarching themes including legalism, lifestyle, protectionism, Risk-taking, maternal biology, Financial capability, common discourses, multiple identities, and value were identified, which were divided into three sections: before, during, and after pregnancy.

Conclusion: It seems that policies and governance in women's sports should be proportionate to the four dimensions of context, opportunity, expectations and actions from the perspective of Iranian female athletes in the three stages before, during and after pregnancy. The interpretation of actions should be proportionate to the characteristics of the athlete, the structure of women's sports and clubs. In this regard, in addition to efforts to improve the cultural situation of athletes' motherhood, it is necessary to support and educate women, clubs and society in all three stages.

Keywords: Sport; Women; Mother Athlete; Pregnancy; Motherhood

1. PhD Student in Sport Management, Department of Sport Sciences, Jahrom Branch, Islamic Azad University, Jahrom, Iran.
2. Associate Professor of Sport Management, Department of Sport Sciences, Jahrom University, Jahrom, Iran. (**Corresponding author**)
3. Assistnat Professor in Sport Management, Department of Sport Sciences, Jahrom Branch, Islamic Azad University, Jahrom, Iran.

* Corresponding author's e-mail address: afroozeh.sadegh@gmail.com

Cite this article: Javanbakht, Kh., Afroozeh, M.S., Khoshnam, E., & Dast Barhagh, H. (2027). Challenges and Facilitators of the Motherhood Process of Female Athletes in Iran. *Journal of Sport Management and Development*, 16(2), 1-28.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2026.32864.3045>

Extended Abstract

Introduction and State of Problem

One of the most important stages of any athlete, especially for women, is the stage of motherhood, which can be a crisis point for the athlete or the club. Many of these athletes feel they have to make difficult decisions between motherhood and continuing their sports career, as contracts have become an essential component of the working lives of professional sport. There is a need to understand the subtle psychosocial aspects of motherhood and meaning-making in the socio-cultural context of their sporting career. Since the end of the twentieth century, elite athlete mothers have become a growing social phenomenon, with an increasing number of female athletes returning to elite-level sport after childbirth. Allyson Felix and Serena Williams are two recent elite athletes who have successfully transitioned into their new identities as elite athlete mothers. However, there is no guarantee that all transition journeys will be equally successful (Massey & Whitehead, 2022). Although sports organizations are increasingly paying more attention to the development of the women's game (Anderson & Barker-Rakhti, 2018), it is only recently that stakeholders in sports such as football have developed regulations to protect female professionals during childbirth, which came into effect on 1 January 2021. Athletes go through a variety of ups and downs in the process of becoming mothers, each of which can be different according to the characteristics of the sport, club, community values or family, and therefore each has different concerns. In sport, this transition often occurs during a phase of an athlete's competitive career that is strongly linked to changes in the athlete's private life (Wilman & Lavallée, 2004). While many athletes may decide to pursue their sporting life alongside their family commitments and continue their competitive career, for some athletes, starting a family marks the end of their competitive career. Rotary & Guar (2025) showed that motherhood during sport also depends on women's characteristics, such as patriarchal mothering that deprives women of their identity and power, and empowering mothering that affirms maternal agency, authority, independence, authenticity and activity, and allows for an identity outside the home. Johansen et al (2024) showed that these experiences usually have multiple dimensions that can include physical and psychological. On the other hand. Mothers are usually categorized in three areas of adaptation between athlete and mother identities, motherhood as an individual responsibility, and body control during pregnancy, in which they are challenged. Spavort (2024) examined another part of motherhood and sport and showed that motherhood discourses, such as the "ethic of care" and intensive parenting, are powerful and persuasive, and no form of motherhood can be acceptable to everyone. McGregor et al (2024) noted the successes of mothers in this combination of sport and motherhood, but acknowledged that for some, pregnancy and motherhood are often one of the main reasons for ending a sports career. Tekvasi et al (2020) examined motherhood in a long-term process that included three transitional stages: pre-pregnancy, pregnancy, and return to competitive sport. From the perspective of Motahari (1984), the individual and social consequences, along with the inner pleasure that a mother feels when playing the role of a mother, create her satisfaction with motherhood. In contrast, de Beauvoir (1975) defines motherhood as a sacrifice for the sake of the self, which leads to alienation at the individual level and inferiority of women at the social

level, and causes their dissatisfaction with being in the maternal position. Although the transition to motherhood is a new and unique experience for women, this experience is accompanied by changes in the context of the transition experience. Also, the changes and developments in fertility and motherhood in Iran have been very decreasing in recent decades, from seven children in 1981 to two children in 2016. However, despite the government's support for mothers in this process, working women face the costs of childbearing and conflicts between work and motherhood due to the lack of family-friendly programs and their lack of implementation. The lives of working women change dramatically with the birth of their first child. Mothers face two roles that are sometimes in conflict with each other: the role of an employee and the role of a mother. Now, if the mother is a professional athlete, she will be involved in several aspects of issues and problems. This study will focus on examining the status of the process of female athletes from their transition to motherhood and how they combine their sports career with the role of motherhood. Since knowledge about athlete mothers, especially in sports career transition research, is scarce, our goal is to achieve a complete and comprehensive insight into how pregnancy and motherhood affect different areas of women athletes' lives, including sports careers, personal development, social relationships, and financial status.

Methodology

This research was conducted based on a qualitative approach and using thematic analysis method. Its main goal is to identify the expectations and challenges that Iranian female athletes have on the path to motherhood. In this regard, the researchers tried to identify various issues and dimensions related to the process of motherhood in sports through in-depth semi-structured interviews. Therefore, to achieve this goal, a qualitative inquiry was selected using semi-structured interviews that allowed the researcher to identify themes. The entry criteria for selecting interviewees were that they either had experience of motherhood and being an athlete or were knowledgeable about the value and cultural aspects of sports or motherhood. Initially, participants were selected from the group of interviewees through acquaintance with one of the female authors, and the rest of the participants were selected through the snowball method. In this regard, 11 mother athletes who currently or previously had motherhood experience or who have not yet become mothers and are engaged in sports were interviewed according to Table 1. Each person was asked questions appropriate to their expertise and experiences, and if allowed, the interviews were recorded. Some mother athletes were not willing to do this, and some who had retired from sports were more cooperative with the researchers in this regard. Before the interview, the participants reviewed all the interview conditions again, the most important of which were the confidentiality of the answers, maintaining the confidentiality of names, and consent to record the interview. On average, the interviews lasted up to an hour and the participants answered questions or their experiences regarding mother athletes. After the interview, all of them were converted into text and the coding was done by one of the researchers, and the second researcher also re-coded for confirmation.

The six-step method (Brown & Clark, 2006) of thematic analysis was used to analyze the data. In the first step, the interview transcripts were read several times to familiarize the researcher with the content of the data. In the second step, open coding was performed;

semantic units related to the emotions, attitudes, behaviors, and media interactions of the educators were extracted. In the third step, similar codes were grouped into initial themes. The fourth step involved reviewing the themes and ensuring their conceptual overlap. In the fifth step, the final themes were named and defined, and in the sixth step, an analytical narrative of the relationships between the themes was developed. The research tool will be semi-structured interviews, which were conducted in person if individuals were available and by telephone if they were not.

Results

The data were coded by the researchers and themes were identified after three coding stages. In this study, initial interviews were conducted in an exploratory and descriptive manner and after each interview, the coding process of the collected data began. Using the method of continuous data comparison, theoretical codes were extracted through open coding. Similarly, the interview coding was conducted along with library studies. The details are given below:

Finally, 104 basic themes were identified and 24 organizing themes were identified, including the values of motherhood, working mother, athletic mother, personal identity, social identity, sports identity, social media, government media, patriarchal culture, sacrifice culture, unfair wages, informal contracts, physical characteristics of the mother, psychological characteristics of the mother, judgmental risk, maternal risk, family support, club support, organizational support, personal skills, job skills, social skills, positive rules and basic rules. Finally, 10 overarching themes were identified, including legalism, lifestyle, protectionism, maternal biology, risk power, financial empowerment, common discourses, multiple identities, content makers, and value.

Table 1. Inclusive themes in the three stages of motherhood

Before pregnancy	During pregnancy	Being a mother
Valuability	Valuability	Valuability
discourses Common	discourses Common	discourses Common
Legalism	Legalism	Legalism
Risk ability		
	Maternal biological	Maternal biological
	Multiple identity	Multiple identity
	Protection	protection
	Financial empowerment	Lifestyle
		Financial empowerment

Finally, the themes that are common to the three stages of motherhood were re-examined and divided into sections. As is clear from the table, some themes are related to all three periods and some are related to only one or two stages of motherhood. Thus, in the pre-pregnancy stage, the themes of legalism, risk power, common discourses, and value were identified; in the pregnancy stage, the themes of legalism, support seeking, maternal biology, common discourses, multiple identities, and value were identified; and in the motherhood stage, the themes of legalism, lifestyle, support seeking, maternal biology, financial empowerment, common discourses, multiple identities, content makers, and value were identified.

Discussion and Conclusion

This study examines the challenges facing sports during pre-pregnancy, pregnancy, and post-pregnancy. Interviews with mothers and athletes showed that various psychological, economic, and social dimensions before, during, and after pregnancy can accompany women, which always leave them hesitant or hesitant about important decisions, or they are repeatedly confronted with these issues.

One of the most important challenges facing women was decision-making and concerns about pregnancy and motherhood, which includes a wide range of issues that can include value, risk power, legalism, and common discourses. The results showed that the concerns of Iranian female and female athletes are similar in many ways to women in other parts of the world. In fact, some female athletes are concerned about the end of their professional lives, which may coincide with the decision to become a mother, so it is one of the important and vital decisions for every female athlete. This decision is especially important at certain times, which may have a greater impact on the professional life of a female athlete, for example, during selection for competitions or preparation periods for important competitions. In fact, for some athletes, this is a symbol of commitment to starting a family, indicating the end of their competitive career. Therefore, the transition from the competitive stage to private life and pregnancy is highly dependent on changes. In addition, common discourses, especially gender stereotypes, can be a challenge for Iranian female athletes before becoming mothers. The category of value was also important as an important category in women's decisions to decide to become mothers. Value includes a wide range of women's internal, religious, and social values. The theme of legalism was also identified as an important issue in all three periods before, during, and after pregnancy because in the eyes of women, good laws facilitate this important process in their sports and family lives. Indeed, they acknowledged that attention to improving regulations to ease and reduce the alarms and suffering of pregnancy and motherhood should be limited to anywhere but sports organizations, as was the case in the National Women's Basketball Association's collective bargaining agreements and Allyson Felix's maternity battle with Nike. Also, themes in the pregnancy phase included legalism, protectionism, maternal biology, popular discourses, multiple identities, and value, with protectionism and maternal biology being important. Women who follow physical activity programs and recommendations are more likely to achieve an adequate ideal weight after delivery and return to their pre-pregnancy body mass index. During pregnancy, the body changes dramatically in appearance and function. Just as families make financial decisions to choose a product, they also consider their preferences, interests, and income, and the costs associated with having a child in general, and decide to have a child based on costs and income. It should be noted that the dominant narrative in media coverage of elite athlete mothers is one of "return," whereby the bodies and abilities of female athletes are placed at the heart of the conversation about what it means to become an elite athlete mother.

Ultimately, it seems that Iranian sports, in order to further develop women's sports and create a cultural space, must take the identified points and themes seriously, as well as sports management practices and policies that create opportunities for mothers to achieve and maintain the status of elite athletes.

Originality/Value

The results of this study show that success in the motherhood process not only requires the enhancement of the athlete's personal and psychological characteristics to manage multiple identities, but also requires a change in media discourses from crisis narratives to empowerment narratives, as well as a review of the support structures of clubs and legislative institutions. Therefore, becoming a mother should not be considered the end of the professional life of female athletes; rather, a change in approach towards a systematic support model should be made to utilize the maternal capacities to enhance the athletic personality of women.

Research Limitations/Implications

This study is limited by its qualitative design and focus on women and mothers in a specific culture, which may not fully represent all global perspectives. Future research could examine lived experiences in more detail and compare them with the experiences of women in other countries or different sports.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles in research were fully observed.

Generative AI Statement

Google's Gemini artificial intelligence was used to search for articles or translate some texts.

Funding

The authors of this article have not received any financial funding for this research

Authors' contribution

Given that the article is an extract from a doctoral thesis, data collection, interviews, and background were conducted by the first author. His supervisor and advisors also participated in data analysis and coding.

Conflict of interest

The authors of this article deny any conflict of interest.

Acknowledgments

We would like to thank all those who participated in collecting data for this study.

References

- Andersson, R., & Barker-Ruchti, N. (2018). Career paths of Swedish top-level women soccer players. *Soccer & Society*, 20, 1–15. [<https://doi.org/10.1080/14660970.2018.1431775>]
- Johansen, B. T., Nordnes, E. S., & Solstad, B. E. (2024). 'Busy as a bee': A qualitative dual analysis of life fulfillment among Norwegian competitive recreational athlete mothers in endurance sports. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 16(1), 102-115. [<https://doi.org/10.1080/2159676X.2023.2243969>]
- McGregor, B., McGrath, R., Young, J., & Nottle, C. (2024). A scoping review of the experiences of elite female athletes concerning pregnancy and motherhood. *Sport in Society*, 27(8), 1221-1253. [<https://doi.org/10.1080/17430437.2023.2270438>]
- Tekavc, J., Wylleman, P., & CeciĆ Erpič, S. (2020). Becoming a mother-athlete: Female athletes' transition to motherhood in Slovenia. *Sport in Society*, 23(4), 734-750. [<https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1720200>]
- Routray, S., & Gaur, R. (2025). A postcolonial feminist representation of motherhood in recent Bollywood sports movies. *Women's Studies International Forum*, 109, 103062. [<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2025.103062>]

**Journal of
Sport Management and Development
(JSMD)**

University of Guilan

Print ISSN: 2322-4800

Online ISSN: 2538-5348

- Spowart, L. (2024). Navigating divorce, single-motherhood and long-distance triathlon: A visual-autoethnography. *Sport in Society*, 27(8), 1293-1313. [<https://doi.org/10.1080/17430437.2023.2278621>]
- Wylleman, P., & Lavalley, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. In M. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*. 507–527. Morgantown, WV: Fitness Information Technology. [[Link](#)]

چالش‌ها و تسهیل‌گرهای فرآیند مادر شدن زنان ورزشکار در ایران

خدیدجه جوانبخت^۱، محمدصادق افروزه^{۲*}، ابراهیم خوشنام^۳، حسین دست‌برحق^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۲/۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۲/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۰۹

چکیده

هدف: بسیاری از زنان ورزشکار در مقطعی احساس می‌کنند که مجبور هستند بین مادر شدن و ادامه حرفه‌ای ورزشی خود تصمیمات دشواری اتخاذ کنند. با توجه به روند رو به رشد مشارکت زنان در ورزش‌های قهرمانی و همزمان انتظارات مادری از آنان پژوهش حاضر به بررسی چالش‌ها و تسهیل‌گرهای فرآیند مادر شدن در ورزش ایران پرداخته است.

روش‌شناسی: این پژوهش بر مبنای رویکرد کیفی و با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون انجام شد. مشارکت‌کنندگان شامل زنان ورزشکار و کارشناسان این حوزه بود که ۱۱ مصاحبه نیمه‌ساختار یافته با آنان صورت گرفت. تحلیل داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی صورت گرفت.

یافته‌ها: طبق تحلیل داده‌ها، ۱۰۴ مضمون پایه شناسایی شد. همچنین مضامین فراگیر شامل قانون‌گرایی، سبک زندگی، حمایت‌طلبی، قدرت ریسک، بیولوژیک مادرانه، توانمندی مالی، گفتمان‌های رایج، هویت چندگانه و ارزشمندی شناسایی شد که در سه بخش قبل، حین و بعد از بارداری تقسیم‌بندی شدند.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد سیاست‌ها و حکمرانی در ورزش زنان باید متناسب با ابعاد چهارگانه زمینه، فرصت، انتظارات و اقدامات از دریچه نگاه زنان ورزشکار ایران در سه مرحله قبل، حین و بعد از بارداری باشد. تفسیر اقدامات باید متناسب با ویژگی‌های ورزشکار، ساختار ورزش و باشگاهی زنان باشد. در این راستا علاوه بر تلاش برای بهبود وضعیت فرهنگی مادر شدن ورزشکاران، حمایت و آموزش زنان، باشگاه و جامعه در هر سه مرحله ضروری می‌نماید.

واژه‌های کلیدی: ورزش، زنان، ورزشکار مادر، بارداری، مادر بودن

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزش، گروه علوم ورزشی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، جهرم، ایران.

۲. دانشیار مدیریت ورزش، گروه علوم ورزشی، دانشگاه جهرم، جهرم، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. استادیار مدیریت ورزش، گروه علوم ورزشی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، جهرم، ایران.

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: afroozeh.sadegh@gmail.com

استناد: جوانبخت، خدیدجه؛ افروزه، محمدصادق؛ خوشنام، ابراهیم و دست‌برحق، حسین. (۱۴۰۶). چالش‌ها و تسهیل‌گرهای فرآیند مادر شدن زنان ورزشکار در ایران. مدیریت و توسعه ورزش، ۱۶(۲)، ۱-۲۸.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2026.32864.3045>

نواوری پژوهش و پیام کلی

این پژوهش در جامعه ایرانی که رسالت و ارزش مادری از اهمیت والایی برخوردار است می‌تواند موجب توسعه و ارتقای امنیت و رفاه زنان ورزشکار شود.

مقدمه

در طول دهه‌های گذشته، مطالعات در مورد توسعه ورزش حرفه‌ای به طور قابل توجهی افزایش یافته است و تمرکز آن از مسایل صرفاً حرفه‌ای و منحصر به فرد به رویکردی جامع و در همه ابعاد، تغییر یافته است (استامبولووا و همکاران، ۲۰۰۹). مطالعات در خصوص پیشرفت شغلی ورزشکاران موجب آرایه چندین مدل پیشنهادی شده است که حرفه ورزشی را به عنوان مراحل متوالی تعریف می‌کنند و نشان‌دهنده یک الگوی کلی در حرفه ورزشکاران از انواع مختلف ورزش، ملیت‌ها و همچنین در هر دو جنس می‌باشد (ویلمن و همکاران، ۲۰۱۳). در این راستا، رویکرد ورزشکاران نشان می‌دهد آنان ممکن است در طول مراحل زندگی حرفه‌ای ورزشی خود با مسایل مختلفی مواجه شوند که می‌تواند برای زنان و مردان متفاوت باشد. یکی از مراحل مهم زندگی حرفه‌ای ورزشکاران زن، مرحله مادر شدن است که می‌تواند نقطه بحران‌زا برای ورزشکار و یا باشگاه باشد. از پایان قرن بیستم، مادران ورزشکار نخبه به یک پدیده اجتماعی رو به رشد تبدیل شده‌اند و تعداد محدودی از ورزشکاران زن، پس از زایمان به ورزش حرفه‌ای بازگشته‌اند. المپیک ۲۰۲۴ پاریس به عنوان یک نقطه عطف تاریخی رویای برابری جنسیتی در نظر گرفته شد که قرار بود برای اولین بار، ورزشکاران زن به برابری کامل دست یابند. الیسون فلیکس^۱ مادر دو فرزند، مدیریت نخستین مهدکودک در دهکده المپیک را بر عهده گرفت تا به ورزشکاران المپیک و پارالمپیک کمک کند و آنان بتوانند برنامه‌های تمرینی فشرده‌شان را مدیریت کنند (روتاری و گوار، ۲۰۲۵). در واقع ورزشکاران زن المپیک، داستان‌های خود را از انتخاب‌های دشوار میان ورزش حرفه‌ای و مسئولیت مادری به تصویر می‌کشند. الیسون فلیکس و سرنا ویلیامز^۲ دو ورزشکار نخبه هستند که به خوبی به هویت جدید خود به عنوان مادر ورزشکار نخبه بدل شده‌اند، با این حال، هیچ تضمینی وجود ندارد که همه فرآیندهای انتقال از ورزش حرفه‌ای به مادر شدن و دوباره ورزش حرفه‌ای به همین اندازه موفقیت‌آمیز باشد (میس و وایت هد، ۲۰۲۲). در این راستا بسیاری از زنان احساس می‌کنند که مجبور هستند بین مادری و ادامه حرفه ورزشی خود تصمیمات دشواری اتخاذ کنند چرا که قراردادهای کاری به عنوان یک جزء اساسی در زندگی آنان تبدیل شده است (کلون و بوز، ۲۰۲۱). در ورزش، این انتقال اغلب در طول مرحله‌ای از حرفه رقابتی ورزشکاران اتفاق می‌افتد که به شدت با تغییراتی که در زندگی خصوصی ورزشکاران رخ می‌دهد مرتبط است (ویلمن و لاوالی، ۲۰۰۴). ورزشکاران در فرآیند مادر شدن فراز و نشیب‌های گوناگونی را پشت سر می‌گذارند که هر کدام با توجه به ویژگی‌های ورزشی، باشگاه، ارزش‌های جامعه و یا خانواده می‌تواند متفاوت باشد؛ بنابراین هر کدام دغدغه‌های گوناگونی دارند. در حالی که بسیاری از ورزشکاران ممکن است تصمیم بگیرند زندگی ورزشی خود را همراه با تعهدات خانوادگی خود دنبال کنند و به حرفه رقابتی خود ادامه دهند، برای برخی از ورزشکاران، تشکیل خانواده و مادر شدن نشان دهنده پایان کار رقابتی آنهاست (سسیک اریپیچ، ۲۰۰۲؛ سسیک اریپیچ و همکاران، ۲۰۰۴). برخلاف ورزشکاران مرد، فرآیند فیزیکی بارداری و زایمان به طور حتم برای یک ورزشکار زن به مدت مشخصی باعث اختلال در حرفه ورزشی وی خواهد شد. مقایسه جنسیتی نشان می‌دهد که ورزشکاران زن به مراتب بیشتر از مردان

¹ Stambulova et al

² Wylleman et al

³ Alison Felix

⁴ Serena Williams

⁵ Massey & Whitehead

⁶ Culvin & Bowes

⁷ Wylleman & Lavallee

⁸ Ceci Erpič

حرفه ورزشی خود را به دلیل تصمیم به والد شدن پایان می‌دهند (مک‌گانن و همکاران^۱؛ ۲۰۱۵؛ موئش و همکاران^۲؛ ۲۰۱۲؛ رینتس^۳؛ ۲۰۱۱).

تجربیات فرآیند مادر شدن در سه مرحله قبل، حین و بعد از بارداری با توجه به ویژگی‌های فردی زنان ورزشکار می‌تواند متفاوت باشد. یکی از نگرانی‌های مهم زنان، ایجاد تغییرات بدنی در طول این فرآیند است. برخی از ورزشکاران تغییرات بدن خود را در دوران بارداری نامطلوب می‌دانند و با بدن قبلی خود مقایسه می‌کنند، در حالی که برخی از بدن جدید لذت می‌برند و آن را به عنوان یک مرحله موقتی می‌بینند (مارتینز-پاسکوال و همکاران^۴؛ ۲۰۱۶)، چنانچه تکاوتس و همکاران^۵ (۲۰۲۰) نیز اذعان کرده‌اند، برخی از ورزشکاران باردار از احساسات و تغییرات جدید بدنی خود لذت می‌برند و بارداری را فرصتی برای بهبودی از طریق ورزش و دوری از آسیب می‌دانند. این دیدگاه خوش‌بینانه می‌تواند ناشی از انگیزه ورزشکار مادر و توانایی وی در ورزش کردن و حفظ سطح فعالیت بدنی باشد که به نوبه خود تصور مثبت از تصویر بدن و رفاه کلی را نسبت به کسانی که نمی‌توانند و نمی‌خواهند ورزش کنند، پشتیبانی می‌کند (گودوین و همکاران^۶؛ ۲۰۰۰). همچنین مطالعات در خصوص مادران نشان می‌دهد تقریباً نیمی از زنانی که قبل از زایمان فعال بودند، پس از زایمان غیرفعال یا به‌طور نامنظم در ورزش شرکت داشتند (آلبرایت و همکاران^۷؛ ۲۰۰۶)، که این موضوع می‌تواند ناشی از وضعیت روانی زنان باشد؛ چنانچه خودمختاری، شایستگی، اضطراب و هویت مادری نقش‌های کلیدی در پیش‌بینی انگیزه مادران برای شرکت در ورزش‌های تیمی دارند. علاوه بر این، انگیزه بیشتر احتمال بازگشت یک مادر به ورزش‌های تیمی را افزایش می‌دهد (لیدلو و همکاران^۸؛ ۲۰۲۳). علاوه بر سوگیری‌های ذهنی و وضعیت روانی زنان نسبت به تغییرات بدنی در طول دوره مادری، تأثیرات بیرونی مانند جامعه و رسانه‌ها نیز می‌توانند در شکل‌گیری این رویکرد موثر باشند (پالمر و لیبرمن^۹؛ ۲۰۰۹)، به ویژه روایت‌های فرهنگی ناسازگاری بین داشتن فرزند و ورزشکار رقابتی^{۱۰} یا ورزشکار تفریحی^{۱۱} بودن وجود دارد که باعث می‌شود زنان مسیر ورزشی خود را به عنوان پروژه‌ای قبل از والدی در نظر بگیرند (آپلبی و فیشر^{۱۲}؛ ۲۰۰۹). با این حال، برخی زنان همچنان پس از مادر شدن نیز به دنبال مسیر ورزشی خود هستند، که این امر مورد توجه پژوهشگران برای شناسایی ابعاد گوناگون فرآیند مادر شدن بوده است.

از دیگر معضلاتی که زنان با آن روبه‌رو هستند، نوع رفتار باشگاه و سازمان ورزشی با این پدیده است. اگرچه سازمان‌های ورزشی به طور فزاینده‌ای به توسعه بازی زنان توجه بیشتری می‌کنند (آندرسون و بارکر-راختی^{۱۳}؛ ۲۰۱۸). اکثراً زنان ورزشکار حرفه‌ای احساس می‌کنند که باید زودتر از ورزش خارج شوند تا خانواده تشکیل دهند، چرا که اکثراً بازیکنان زن، هیچ حمایتی در زمینه مراقبت از کودک دریافت نمی‌کنند و تنها هشت درصد از بازیکنانی که تا سال ۲۰۱۷ فرزند داشتند، از سوی نهاد حاکم ملی یا باشگاه خود حقوق زایمان دریافت کردند و تنها سه درصد از باشگاه‌ها

¹ McGannon et al

² Moesch et al

³ Reints

⁴ Martinez-Pascual et al

⁵ Tekavc et al

⁶ Goodwin et al

⁷ Albright et al

⁸ Liddelow et al

⁹ Palmer & Leberman

¹ Competitive 0

¹ recreational 1

¹ Appleby et al 2

¹ Andersson & Barker-Ruchti³

حمایت‌های مربوط به مراقبت از کودک را ارائه می‌دهند (اتحادیه بازیکنان جهانی فیفا، ۲۰۱۷). البته اخیراً دینفغان ورزش‌هایی مانند فوتبال، مقرراتی را برای حفاظت از زنان ورزشکار در دوران زایمان تدوین کرده‌اند که از اول ژانویه ۲۰۲۱ به اجرا درآمده است (اتحادیه بازیکنان جهانی فیفا، ۲۰۲۰). علاوه بر حمایت باشگاه‌ها مسائل مربوط به بارداری و مادری به‌طور فزاینده‌ای اهمیت و پیچیدگی پیدا می‌کند؛ چنانچه به‌طور تاریخی در این زمان پرداخت‌ها منصفانه نبوده است، به عنوان مثال، تحولات در توافق‌نامه‌های جمعی اتحادیه ملی بسکتبال زنان (مرتز، ۲۰۲۰) و نبرد مادری الیسون فلیکس با نایک (بار، ۲۰۱۹) این موضوع را تصدیق می‌کند.

کناره‌گیری از ورزش در نتیجه‌ی مادر شدن علاوه بر تبعات اقتصادی چالش‌های هویتی نیز برای ورزشکار داشته است. زنانی که پس از زایمان به فعالیت بدنی بازمی‌گردند، با خطراتی از جمله انزوای اجتماعی و افسردگی پس از زایمان مواجه می‌شوند (دپیترتو و همکاران، ۲۰۱۹). این موضوع شرایط سخت مادران در ورزش را دوچندان کرده است و شاهد آن حضور کم ورزشکاران مادر در ورزش حرفه‌ای است (بؤ و باکه-هانسن، ۲۰۰۷). بنابراین به نظر می‌رسد که مادران ورزشکار با تغییرات هویتی و چالش‌های عملی هنگام بازگشت به ورزش پس از زایمان مواجه هستند. حمایت از سوی جامعه محلی و سازمان‌های ورزشی نقش حیاتی و دسترسی به حمایت‌ها و منابع خاص (مانند زمان‌بندی‌های عملی برای بازگشت به ورزش، راهنمایی‌های تغذیه‌ای و سیاست‌های مرخصی زایمان که تأمین مالی را حفظ می‌کند) تأثیر مثبتی بر بازگشت به ورزش پس از زایمان دارد (کارو و همکاران، ۲۰۲۵).

در این راستا برخی پژوهش‌ها به بررسی کلی فرآیند مادر شدن در ورزش‌های حرفه‌ای پرداخته‌اند و اهمیت عوامل زیست‌پزشکی و جامعه‌شناختی را مورد تأکید قرار داده‌اند. عواملی که بر بازگشت ورزشکاران به ورزش حرفه‌ای تأثیر می‌گذارند بهبودی جسمی، خطر آسیب‌دیدگی، تغییرات هویتی، چالش‌های لجستیکی، موانع ساختاری و نهادی و تأثیر سیاست‌های زایمان بر رفاه ورزشکاران شناسایی شده است (داونپورت و همکاران، ۲۰۲۴؛ لانی و همکاران، ۲۰۱۵). علاوه بر این برخی پژوهش‌ها به بررسی تجربیات زنان و یا بررسی وضعیت آنان در باشگاه‌ها محدود شده است. روتاری و گوار^۱ (۲۰۲۵) بیان کردند مادر بودن در زمان ورزش بستگی به ویژگی‌های فردی زنان نیز دارد و چنانچه مادر معتقد به پدرسالاری باشد، وی را از هویت و قدرتش محروم می‌کند و مادری توانمند از سوی دیگر عاملیت، اقتدار، استقلال، اصالت و فعالیت مادری را تأیید می‌کند و به هویت خارج از خانه زن اجازه می‌دهد. جوهانسن و همکاران^۲ (۲۰۲۴) نشان دادند تجربیات زنان در این فرآیند معمولاً ابعاد گوناگونی دارد که می‌تواند شامل ابعاد بدنی و روانی باشد. از طرفی کولکاری و همکاران (۲۰۲۴) مادران را در سه حوزه سازگاری بین هویت‌های ورزشکار و مادر، مادر بودن به عنوان یک مسئولیت فردی و کنترل بدن در زمان بارداری طبقه‌بندی نمودند که در این حوزه‌ها دچار چالش هستند. اسپورت^۳ (۲۰۲۴) ابعاد دیگری از مادر بودن و ورزش را بررسی نمود و نشان داد که گفتمان‌های مادری، مانند «اخلاق مراقبت» و فرزندپروری قدرتمند و متقاعدکننده هستند و هیچ شکلی از مادری نمی‌تواند برای همه قابل قبول

¹ FIFPro World Players' Union

² Mertens

³ Barr

⁴ Dipietro et al

⁵ Caro et al

⁶ Davenport et al

⁷ Laney et al

⁸ Routray & Gaur

⁹ Johansen et al

¹ Spowart

باشد. مک گریگور و همکاران^۱ (۲۰۲۴) به موفقیت‌های مادران در این ترکیب ورزش و مادر بودن اشاره نمودند ولی اذعان نمودند که برای برخی، بارداری و مادر شدن اغلب یکی از دلایل اصلی پایان دادن به حرفه ورزشی است. تکوایی و همکاران^۲ (۲۰۲۰) مادر شدن در یک فرآیند بلندمدت را بررسی نمودند که شامل سه مرحله انتقالی قبل از بارداری، بارداری و بازگشت به ورزش رقابتی بود. پیارس^۳ (۲۰۲۳) نیز در بررسی تجربیات زنان مادر و کارآفرین نشان داد که آنها علاوه بر میل و اشتیاق به مادر شدن، هویت قدرتمند سازمانی و مادری را در خود پرورش داده‌اند و همواره در حال مذاکره با سازمان جهت توسعه مهارت‌های شغلی و مادری بوده‌اند. همچنین مک گانون و همکاران (۲۰۱۵) بیان کردند رسانه‌ها می‌توانند در بهبود وضعیت ورزشکاران مادر و فرهنگ مادری روی جامعه زنان موثر باشند. بییتی و اوتن^۴ (۲۰۱۴) نیز نشان دادند که مزایای ورزش، عضویت در یک تیم، نیاز به استراحت، حمایت اجتماعی و توانمندسازی و خودمختاری، احساس شایستگی، استقلال و ارتباط همگی در خصوص ورزش مادران مهم است.

به نظر می‌رسد عدم وجود سیاست‌های جامع در سازمان‌های ورزشی که شامل مرخصی زایمان، تسهیلات مراقبت از کودک و حمایت از سفرهای خانوادگی باشد، به عنوان یک مانع جدی شناخته می‌شود. این موانع با کلیشه‌های جنسیتی قدیمی که «مادر ایده‌آل» را به عنوان شخصیتی فداکار و بی‌خود معرفی می‌کنند، تشدید می‌شود (داروچ و هیلزبرگ^۵، ۲۰۱۷). در فرهنگ ایران نیز مادر بودن از تقدس ویژه‌ای برخوردار بوده است اما هنوز مقوله ورزشکار مادر بودن را به درستی بهبود نبخشیده است. اگر چه قوانین متعددی به خصوص در سال‌های اخیر در قالب طرح حمایت از رشد جمعیت و فرزندآوری جهت حمایت از مادر شدن در سازمان‌های دولتی از سوی حکمران ابلاغ و انجام می‌شود و بنابراین از سوی نهادهای حاکم بر ورزش نیز وجود دارد اما در حوزه ورزش قهرمانی و تیم‌های خصوصی این حمایت کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. بنابر این ورزشکاران زن ایرانی در تصمیم‌گیری برای مادر شدن در حالی که هنوز در ورزش حرفه‌ای فعال هستند، با تردید تصمیم می‌گیرند. افضلی و همکاران (۲۰۲۰) اذعان می‌کنند پیامد مادری برای زنان در ایران در سطح فردی هویت بخشی و در سطح اجتماعی منزلت بخشی به آنها است. از منظر مطهری (۱۹۸۴) پیامدهای فردی و اجتماعی به همراه لذت درونی که مادر هنگام ایفای نقش مادری احساس می‌کند رضایت او از مادری را ایجاد می‌کند. برخلاف وی دوبوواری^۶ (۱۹۷۵) مادری را قربانی شدن برای نوع تعریف می‌کند که در سطح فردی از خودبیگانگی و در سطح اجتماعی فرودستی زنان را به دنبال دارد و موجب نارضایتی آنها از قرار گرفتن در پایگاه مادری است. اگر چه گذار به مادری، تجربه جدید و منحصر به فردی برای زنان است اما این تجربه در بستر تجربه گذار همراه با تغییرات همراه است. همچنین تغییرات و تحولات باروری و مادر شدن در ایران در چند دهه بسیار کاهشی بوده است به طوری که از هفت فرزند در سال ۱۹۸۱ به دو فرزند در سال ۲۰۱۶ رسیده است (عباسی و همکاران، ۲۰۱۸). با این حال و علی‌رغم حمایت‌های دولت از مادران در این فرآیند، زنان شاغل به دلیل وجود نداشتن و اجرا نشدن برنامه‌های دوستدار خانواده با هزینه‌های فرزندآوری و تضادهای نقشی شغلی و مادری رو به رو هستند (صادقی و شهابی، ۲۰۱۹). گاهی زندگی زنان شاغل با تولد اولین فرزند به شدت دگرگون می‌گردد و مادران با دو نقش روبه‌رو هستند که گاهی اوقات این نقش در تضاد با هم قرار دارند که شامل نقش شاغلی و نقش مادری است. حال چنانچه مادر ورزشکار حرفه‌ای باشد از چند جنبه با مسایل و مشکلات درگیر خواهد بود. همچنین با توجه به اسناد

¹ McGregor et al

² Tekavc et al

³ Pearce

⁴ Batey & Owton

⁵ Darroch & Hillsburg

⁶ De Beauvoir

بالادستی و قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت توجه به زنان و تسهیل این فرآیند در کشور رو به سالمندی ایران ضروری می‌نماید. به خصوص در ماده ۶۵ این قانون تمام سازمان‌ها موظف به بررسی مشکلات و چالش‌های فرزندآوری زیرمجموعه‌های خود شده‌اند. همچنین ایران از کشورهایی است که گذار باروری از سطحی بالا به سطحی پایین را در مدت کوتاهی پشت سر گذاشته و بیش از دو دهه است که باروری زیر سطح جانشینی را تجربه می‌کند. براساس داده‌های مرکز آمار ایران، نرخ باروری کل از حدود ۷ فرزند به ازای هر زن در سال ۱۹۶۶ به ۱/۷ فرزند در سال ۲۰۲۱ کاهش یافته است (مرکز آمار ایران، ۲۰۲۱). به هر حال به توجه به ویژگی‌های جامعه و ورزش ایرانی و پیشینه و تاریخ ورزش زنان، این پژوهش به یک بررسی چند بعدی از چالش‌ها و تسهیل‌گرهای فرآیند مادر شدن در جامعه ورزشی ایران می‌پردازد. از آنجا که در جامعه ورزش به خصوص قهرمانی مشکلات و چالش‌های متعددی برای زنان وجود دارد، مادر شدن به عنوان یکی از وظایف ذاتی زنان می‌تواند با فرصت‌ها و یا تهدیدهایی از دیدگاه زنان همراه باشد که در این پژوهش سعی می‌شود با توجه به ویژگی‌های سرزمینی، ساختار ورزش، ویژگی‌های فردی حداکثر ابعاد شناسایی شود تا نتایج آن ساختار ورزش را در جهت حمایت از ورزش زنان و خانواده‌های آنان پویاتر نماید. بی‌شک نتایج این پژوهش می‌تواند انتظارات زنان ورزشکار، فرصت‌های مادری و اقدامات لازم در ورزش را هویدا نماید و فرصت انعطاف‌پذیری را برای باشگاه‌ها و ساختار ورزش در راستای توسعه ورزش زنان مهیا نماید.

روش‌شناسی

این پژوهش بر مبنای رویکرد کیفی و با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون انجام شد. هدف اصلی آن، شناسایی انتظارات، چالش‌هایی است که زنان ورزشکار ایرانی در مسیر مادر شدن دارند. در این راستا، پژوهشگران تلاش کردند تا از طریق مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته، مسایل و ابعاد گوناگون مرتبط با فرآیند مادر شدن در ورزش را شناسایی کند. بنابراین برای دستیابی به این هدف، با استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته، پرس و جوی کیفی انتخاب شد که به محقق امکان شناسایی مضامین داد. معیار ورودی برای انتخاب مصاحبه شونده‌ها باید یکی از موارد را شامل می‌شدند که یا تجربه مادر شدن و ورزشکار بودن را داشتند و یا در خصوص جنبه‌های ارزشی و فرهنگی ورزش و یا مادر بودن مطلع بودند. در ابتدا شرکت‌کنندگان از طریق آشنایی با یکی از نویسندگان گروه محققان انتخاب شد و بقیه شرکت‌کنندگان از روش گلوله برفی بررسی و انتخاب شدند. در این راستا ۱۱ نفر از ورزشکاران مادر که در زمان انجام پژوهش (۲۰۲۵-۱۴۰۴) یا قبلاً تجربه مادری داشتند و یا هنوز مادر نشده‌اند و به ورزش مشغولند مطابق جدول ۱ مورد مصاحبه قرار گرفتند. از هر کدام از افراد متناسب با تخصص و تجربیات خود سوالات صورت گرفت و در صورت اجازه مصاحبه‌ها ضبط شد. برخی از ورزشکاران مادر تمایل به این امر نداشتند و برخی که از زمان ورزش آنها گذشته بود در این زمینه با محققان همکاری بهتری داشتند. قبل از مصاحبه، شرکت‌کنندگان تمام شرایط مصاحبه را مجدد مرور می‌کردند که مهم‌ترین آن محرمانه بودن پاسخ‌ها، حفظ محرمانگی اسامی و نیز رضایت برای ضبط مصاحبه بود. به‌طور میانگین مصاحبه‌ها تا یک ساعت به طول می‌انجامید و شرکت‌کنندگان به سوالات و یا تجربه‌های خود در خصوص ورزشکاران مادر پاسخ دادند. بعد از مصاحبه تمامی آنها تبدیل به متن شد و کدگذاری‌ها توسط یکی از محققین صورت گرفت و جهت تایید، محقق دوم نیز کدگذاری مجددی انجام داد.

برای تحلیل داده‌ها از روش شش مرحله‌ای (براون و کلارک، ۲۰۰۶) تحلیل مضمون استفاده شد. در گام نخست، متن مصاحبه‌ها چندین بار خوانده شد تا پژوهشگر با محتوای داده‌ها آشنا شود. در مرحله دوم، کدگذاری باز انجام

¹ Braun & Clarke

گرفت؛ واحدهای معنایی مرتبط با احساسات، نگرش‌ها، رفتارها و تعاملات رسانه‌ای مربیان استخراج شد. در مرحله سوم، کدهای مشابه در قالب مضامین اولیه گروه‌بندی شدند. مرحله چهارم شامل بازبینی مضامین و اطمینان از هم‌پوشانی مفهومی آن‌ها بود. در مرحله پنجم، مضامین نهایی نام‌گذاری و تعریف شدند و در مرحله ششم، روایت تحلیلی از روابط بین مضامین تدوین شد. ابزار پژوهش مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته بود که در صورت دسترسی افراد به صورت حضوری و در صورت عدم دسترسی به صورت تلفنی صورت گرفت. کدگذاری داده‌ها توسط محققان صورت گرفت و بعد از سه مرحله کدگذاری مضامین شناسایی شدند. در این پژوهش، مصاحبه‌های اولیه به صورت اکتشافی و توصیفی انجام شده و پس از هر مصاحبه، فرآیند کدگذاری داده‌های گردآوری شده آغاز شد. با بهره‌گیری از روش مقایسه دائمی داده‌ها، کدهای نظری از طریق کدگذاری باز استخراج شدند. به همین ترتیب، کدگذاری‌ها مصاحبه به همراه مطالعات کتابخانه‌ای انجام شد.

جدول ۱. ویژگی‌های شرکت‌کنندگان
Table 1. Participant characteristics

سطح Level	سابقه Experience	سن فرزندآوری اول Age at first childbearing	تعداد فرزند Number of children	سن Age	تخصص Expert	
استانی	7	-	-	30	فوتسال	ورزشکار
استانی	10	-	-	32	فوتسال	ورزشکار
استانی	10	29	2	35	هندبال	ورزشکار مادر
استانی	9	18	2	28	والیبال	ورزشکار مادر
ملی دانشجویی	5	22	1	27	رزمی	ورزشکار مادر
آسیایی	10	30	2	51	دو و میدانی	ورزشکار مادر
استانی	15	27	1	50	فوتبال	ورزشکار مادر
کشوری	15	30	1	40	تیراندازی	ورزشکار مادر
استانی	20	30	1	45	فوتسال	ورزشکار مادر
استانی	20	32	1	48	کاراته	ورزشکار مادر
بین‌المللی	20	35	2	44	بدمینتون	ورزشکار مادر

روایی در پژوهش کیفی به این پرسش پاسخ می‌دهد که آیا آنچه پژوهشگر در حال مشاهده، تحلیل و گزارش آن است، واقعاً همان پدیده‌ای است که ادعا می‌شود مورد بررسی قرار گرفته است؟ برای سنجش روایی در این پژوهش، از «روش بازبینی مشارکت‌کنندگان» استفاده شد. بدین منظور، یافته‌های به‌دست‌آمده و مضامین شناسایی شده برای مشارکت‌کنندگان ارسال و بررسی شد. نظرات اصلاحی و انتقادی آنان دریافت و در تحلیل نهایی اعمال شد. همچنین، مضامین شناسایی شده توسط چند نفر از اساتید راهنما و متخصصان موضوعی مورد مطالعه و بازبینی قرار گرفت و پیشنهادهایی برای اصلاح، تکمیل یا تغییر در ساختار مفهومی ارائه شد که در متن نهایی لحاظ شد. پایایی در پژوهش کیفی معادل «تکرارپذیری» در پژوهش‌های کمی است و به این معناست که آیا در صورت تکرار مراحل پژوهش توسط فردی دیگر، نتایج مشابهی به‌دست خواهد آمد یا خیر؟ در این پژوهش برای سنجش پایایی از «روش توافق

¹ Member Check & Expert Review

درون موضوعی» استفاده شد. برای این منظور یکی از محققین دیگر این مقاله که به کدگذاری آشناست به صورت جداگانه به کدگذاری سه مصاحبه پرداخت. هر دو کدگذار به طور مستقل سه مصاحبه را کدگذاری کردند. در ادامه، برای هر کد، مواردی که دو کدگذار بر آن ها توافق داشتند با عنوان «توافق» و موارد متفاوت با عنوان «عدم توافق» مشخص شدند. سپس درصد توافق درون موضوعی با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد:

$$\text{درصد توافق} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 100}{\text{تعداد کل کدها}}$$

نتایج حاصل از این کدگذاری ها در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. نتایج بررسی پایایی بین دو کدگذار

Table 2. Results of the Inter-Coder Reliability Assessment

ردیف No	شماره مصاحبه Interview ID	تعداد کل داده ها Data Total Count	تعداد توافقات Total Agreements	تعداد عدم توافقات Total Disagreements	پایایی بازآزمون (درصد) Test-Retest Reliability (%)
1	اول	70	31	5	88
2	دوم	55	26	10	94
3	سوم	42	17	7	77
کل / Total		167	74	22	88

همان طور که در جدول ۲ گزارش شده است، تعداد کل کدهای استخراج شده توسط دو کدگذار برابر با ۱۶۷ کد بود. از میان این کدها، ۷۴ مورد کد مشترک (توافق کامل) و ۲۲ مورد عدم توافق بین دو ارزیاب شناسایی شد. بنابراین پایایی بین دو کدگذار با استفاده از فرمول بالا ۸۸ درصد محاسبه شد که از ۶۰ درصد بالاتر بوده؛ بنابراین قابلیت اعتماد کدگذاری ها مورد تأیید است.

یافته ها

بر اساس مصاحبه های انجام شده، ۱۰۴ مضمون پایه شناسایی شد و ۲۴ مضامین سازمان دهنده شامل ارزش های مادر بودن، مادر شاغل، مادر ورزشکار، هویت فردی، هویت اجتماعی، هویت ورزشی، رسانه های اجتماعی، رسانه های دولتی، فرهنگ مردسالاری، فرهنگ ایثار، دستمزدهای غیرمنصفانه، قراردادهای غیررسمی، ویژگی های فیزیکی مادر، ویژگی روانی مادر، ریسک قضاوتی، ریسک مادرانه، حمایت خانواده، حمایت باشگاهی، حمایت سازمانی، مهارت های فردی، مهارت های شغلی، مهارت های اجتماعی، قوانین ایجابی و قوانین پایه و در نهایت ۹ مضمون فراگیر شامل قانون گرایی، توسعه سبک زندگی، حمایت طلبی، بیولوژیک مادرانه، ریسک پذیری، توانمندی مالی، گفتمان های رایج، هویت چندگانه و ارزشمندی شناسایی شد. در ادامه مضامین را در زمینه ها، فرصت ها، انتظارات و اقدامات تقسیم بندی مجدد شدند.

جدول ۳. بررسی مضامین دیدگاه‌های ورزشکاران مادر

Table 3. Coding the themes of the views of mother athletes

مضامین پایه Basic theme	مضامین سازمان دهنده Organizing themes	مضامین فراگیر Overarching themes
تبدیل ورزش به ارزش برای مادران محترم بودن مادر در جامعه ارتقای ارزش های ورزشکار مادر بودن نقش رهبر جامعه در تشویق ورزشکاران مادر احترام به مقام مادر در جامعه	ارزش های مادر بودن	ارزشمندی Being Valueable
کاهش وابستگی فرزندان به حضور همیشگی مادر زن امروزی بودن در جامعه تلاش ورزشکار مادر برای استقلال	مادر شاغل	
ورزشکار همراه با نوزاد شیرخوار رضایت همسران از ورزشکاران افتخار کردن کودکان به مادر ورزشکار	مادر ورزشکار	
بهبود ویژگی های مهارتی در خود بهبود سبک زندگی فردی ایجاد یک مسیر جدید در زندگی	هویت فردی	هویت چندگانه Multiple Identity
وجه اجتماعی خوب ورزشکاران مادر نقش باروری زنان در جامعه ارایه یک نمای مدرن از زندگی مادری	هویت اجتماعی	
ترس و نگرانی از اتفاقات بعد از بارداری ترس از دست دادن جایگاه در دوران بارداری یا پس از فرزند آوری القای حس برابری در ورزش ایجاد رقابت جدایی از نقش مادری	هویت ورزشی	
از بهترین انواع دیپلماسی ورزشی ایجاد برند ورزشی شدن برندسازی در ورزش زنان الگوسازی ورزشکاران مادر	رسانه های اجتماعی	گفتمان های رایج Common Discourses
محدودیت در پخش ورزش زنان قوانین پخش به خصوص در دوران بارداری حمایت های رسانه دولتی از ورزشکاران مادر	رسانه های دولت محور	
تغییر رویکرد فرهنگ مردسالاری یا پدرسالاری تعدیل پارادایم محوریت قدرت در خانواده همدلی بیشتر همسران با زنان تعارض کار مادر و خانواده تغییر کلیشه های جنسیتی در جامعه و یا جامعه محلی	بهبود فرهنگی	
وجود فرهنگ همیاری در کشور فرهنگ حب فرزند وجود رابطه فرزند مادری متناسب با فرهنگ ایرانی اسلامی وجود فرهنگ دستگیری از زنان و مادران	فرهنگ ایثار	

ترفع دستمزدهای ورزشکاران مادر ایجاد بند حق اولاد در احکام قراردادهای متمم در خصوص مادر شدن بارداری و مادری اغلب به عنوان پایان مسیر نخبگان ورزشی دیده می شود، بارداری می تواند باعث قطع حمایت مالی حامیان بشود	دستمزدهای غیرمنصفانه توانمندی مالی Financial Empowerment
استفاده از هزینه خانواده قراردادهای سفید امضا قراردادهای غیر رسمی قراردادهای شفاهی و تهدید آمیز	قراردادهای غیررسمی
نگرانی از کاهش قدرت و مهارت ورزشکار تأخیر فرزندآوری بارداری باعث کاهش زمان تمرین و رقابت میشود ترس از دست رفتن عضلات با دوری از تمرینات جهت بارداری پیشینه بیولوژیکی مادر و یا زنان در خصوص فرزندآوری مشکلات و خصوصیات بدنی در طول زمان بارداری	ویژگی های فیزیکی مادر بیولوژیک مادرانه Maternal Biology
خوش بینی ورزشکار مادر جسارت و سرسختی مادر اضطراب عملکردی ناشی از بارداری یا مادری حس گناه از کم رسیدگی کردن به نوزاد حس ترس و اضطراب دور بودن از نوزاد پیشینه زنان نسبت به بارداری عقاید ورزشکار در خصوص فرزندآوری	ویژگی روانی مادر
ترس از مسئولیت های چندگانه انگ های اجتماعی در جامعه محلی نگرانی در خصوص قضاوت های مردانه	ریسک قضاوتی ریسک پذیری Risk-Power
ورزشکار مادر باید ریسک بارداری را بپذیرد نگرانی از بهم خوردن اندام زنانه مسافرت و اردوهای ورزشی بدون فرزند	ریسک مادرانه
نقش همسران در فرآیند مادری فرزندان نقش مختلفی را به عهده دارند سابقه خانوادگی در حمایت از خانواده موثر است درک مادران در صورت ورزشکار بودن اعضای خانواده	حمایت خانواده
کمبود حمایت دولت از ورزشکار مادر آموزش مربیان جهت مراقبت از ورزشکاران در حین بارداری و بعد از آن ارزیابی های لحظه به لحظه در فرآیند مادر شدن ورزشکار ایجاد فضای همدلی و آرامش در ورزش ایجاد محیط اخلاقی در ورزشگاه ها نبود دانش کافی در بین مربیان ایجاد فرصت دسترسی فوری مادر به متخصصان در حین و بعد از بارداری نابرابرهای جنسیتی انعطاف پذیری در دوره بارداری و مادر	حمایت باشگاهی حمایت طلبی Patronage

حمایت سازمانی	کمبود حمایت دولت از ورزشکار مادر ایجاد محیط امن دوران بارداری تشویق به و برنامه ریزی باردار شدن تسهیل فرآیند بازگشت ورزشکار مادر
مهارت های فردی	مادر خود باید بتواند رضایت خانواده را بدست آورد مهارت تعامل با جامعه مردسالار آشنایی کافی ورزشکار قبل از تصمیم به بارداری با اتفاقات مهارت شیردهی در دوران مادری ایجاد تعادل بین وظایف مادری و ورزشکار بودن
مهارت های شغلی	ورزشکار مادر باید در شغل غیر ورزشی موفق باشد وجود مهارت های مبتنی بر شناخت ورزشکار مهارت های ارتباطی با نوزادان مهارت مبارزه با کاهش مهارت های ورزشی آشنایی با تمرینات در دوران، حین و بعد از بارداری آشنایی با روند قوانین در خصوص مادری
توسعه سبک زندگی Lifestyle Development	مهارت های مدیریت فضای مجازی مهارت مدیریت خانواده مهارت مدیریت هم تیمی ها مهارت مدیریت رقبا و تماشاگران مدیریت تعامل با مدیران تیم و باشگاه
قوانین ایجابی	قانون های حمایت از خانواده تدوین قوانین مرخصی های موثر قوانین عدم اخراج ورزشکاران مادر قوانین داخلی پاداش دهی به ورزشکاران مادر
قانون گرایی Legalism	ایجاد قوانین شیردهی ایجاد اتاق های شیردهی در باشگاه ها ایجاد مهدها در باشگاه ها و یا سازمان های مرتبط با ورزشکار مادر توانمندسازی مادران ورزشکار ایجاد پروتکل های تمرینی مصوب ویژه مادران

شکل ۱. رویکرد ۴ بعدی زنان ورزشکار در فرآیند مادر شدن

Figure 1. 4-dimensional approach of female athletes in the motherhood process

در شکل ۱ نیز رویکردهای زنان ورزشکار نسبت به مادر شدن بررسی شد و چهار بعد زمینه‌ها (قراردادهای غیررسمی، بیولوژیک مادرانه و قدرت ریسک)، فرصت‌ها (ارزشمندی، گفتمان‌های رایج)، انتظارات (هویت چندگانه، حمایت طلبی) و اقدامات (توسعه سبک زندگی و قانون گرایی) شناسایی شد. در واقع زمینه‌ها شامل موارد و تجربیاتی بود که وجود این ظرفیت‌ها و پتانسیل‌ها باعث تمایل و یا عدم تمایل زنان به مادر شدن می‌شود. فرصت‌ها بیشتر جنبه‌های مثبت فردی و اجتماعی را برای مادر شدن زنان ورزشکار در نظر می‌گیرد. انتظارات چنانچه که مشاهده می‌شود شامل مضامینی است که زنان ورزشکار انتظار دارند در صورت مادر شدن از آن بهره‌مند شوند. در نهایت اقدامات شامل مواردی است که لازم است جامعه، باشگاه و یا خانواده این اقدامات را انجام دهند.

جدول ۵. مضامین فراگیر در سه مرحله مادر شدن

Table 5. Inclusive themes in the three stages of motherhood

مادر بودن Being a mother	حین بارداری During pregnancy	قبل از بارداری Before pregnancy
ارزشمندی	ارزشمندی	ارزشمندی
گفتمان‌های رایج	گفتمان‌های رایج	گفتمان‌های رایج
قانون گرایی	قانون گرایی	قانون گرایی
		ریسک پذیری
بیولوژیک مادرانه	بیولوژیک مادرانه	
هویت چندگانه	هویت چندگانه	
حمایت طلبی	حمایت طلبی	
سبک زندگی	توانمندی مالی	
توانمندی مالی		

در نهایت مضامین فراگیر مجدد بررسی و در سه بخش تقسیم شدند. چنانچه از جدول ۵ مشخص است برخی از مضامین مربوط به هر سه دوره است و برخی تنها مربوط به یک یا دو مرحله مادری است. بدین صورت که در مرحله قبل از بارداری مضامین قانون‌گرایی، ریسک‌پذیری، گفتمان‌های رایج، و ارزشمندی، در مرحله بارداری مضامین قانون‌گرایی، حمایت طلبی، بیولوژیک مادرانه، گفتمان‌های رایج، هویت چندگانه، توانمندی مالی و ارزشمندی و در مرحله مادر شدن مضامین قانون‌گرایی، سبک زندگی، حمایت طلبی، بیولوژیک مادرانه، توانمندی مالی، گفتمان‌های رایج، هویت چندگانه، محتواسازها و ارزشمندی شناسایی شد.

بحث

این پژوهش به بررسی چالش‌های پیش روی ورزش در زمان قبل از بارداری، بارداری و بعد از بارداری است. مصاحبه با مادران و ورزشکاران نشان داد که ابعاد گوناگون روانی، اقتصادی و اجتماعی قبل، حین و بعد از بارداری می‌تواند با زنان همراه است که همواره آنان را در مرز تصمیم‌های مهم مردد گذاشته و یا دچار تردید نموده است و یا آنها با این مسایل به صورت مکرر در تقابل می‌باشند.

قبل از بارداری

از مهم‌ترین چالش‌های پیش رو، تصمیم‌گیری زنان و نگرانی از اقدام برای بارداری و مادر شدن بود که طیف زیادی را شامل می‌شود که می‌تواند شامل ارزشمندی، ریسک‌پذیری، قانون‌گرایی و گفتمان‌های رایج است. مادران نگران هستند که ابتدا، آیا با توجه به همه مسایل تصمیم به بارداری بگیرند یا خیر؟ نتایج نشان داد که نگرانی‌های ورزشکاران مادر و زن ایرانی از بسیاری جهات با زنان دیگر نقاط دنیا مشابه است. در واقع برخی از ورزشکاران زن نگران پایان زندگی حرفه‌ای خود هستند که شاید با تصمیم به مادر شدن همزمان شود، بنابراین یکی از تصمیم‌های مهم و حیاتی هر ورزشکار زن می‌باشد. این دو راهی زندگی ورزشی و زندگی خانوادگی و فرزندآوری تصمیمی جدی است و که با نتایج پژوهش‌های سسیک اریپیچ (۲۰۰۲) و سسیک اریپیچ و همکاران (۲۰۰۴) همسو می‌باشد. این تصمیم به خصوص در زمان‌های خاص از اهمیت دوچندانی برخوردار است که شاید بر زندگی حرفه‌ای ورزشکار زن موثرتر باشد مثلاً در زمان‌های انتخاب جهت اعزام به مسابقات و یا دوره‌های آماده‌سازی جهت مسابقات مهم. در واقع این امر برای برخی از ورزشکاران که نمادی از تعهد به تشکیل خانواده است، نشان دهنده پایان کار رقابتی آنهاست. بنابراین انتقال از مرحله رقابتی به زندگی خصوصی و اقدام به بارداری به شدت تغییراتی وابسته است (ویلن و لاولی، ۲۰۰۴). پس، در این برهه حساس هر ورزشکار زن، حمایت خانواده، باشگاه و جامعه از اهمیت دوچندانی برخوردار است، تا زنان به این تصمیم مهم برسند. در این میان چهار مقوله مهم می‌تواند این تصمیم را مسجل نماید. ریسک‌پذیری هر ورزشکار با توجه به شناخت از توانایی‌های خود و آگاهی از میزان حمایت‌های خانواده، باشگاه و جامعه وی را به سوی انتخاب مادر شدن سوق می‌دهد. در این مسیر ویژگی‌های فردی ورزشکار با آگاهی از اتفاقات پیش رو وی می‌تواند در این خصوص تصمیم مهمی برای ادامه ورزش و مادر شدن اتخاذ نماید. این نتایج با نتایج پژوهش کلون و بوز (۲۰۲۱)، پالمر و لبرمن (۲۰۰۹) و کولکارنی و همکاران (۲۰۲۴) همسو بود. به نظر می‌رسد ارتقا ویژگی‌های فردی و به خصوص روانشناختی مانند درک هویت مادری و ورزشکاری می‌تواند بر توسعه و بهترین انتخاب ورزشکاران زن موثر باشد. این آگاهی و ارتقا حتماً با کمک رسانه‌ها، باشگاه و خود فرد و هم افزایی آنها باعث تعالی هر ورزشکار شود.

¹ Wylleman & Lavallee

² Kulkarni et al

علاوه بر این گفتمان‌های رایج و به خصوص کلیشه‌های جنسیتی می‌تواند چالشی قبل از اقدام به مادر شدن برای ورزشکاران زن ایرانی باشد که با نتایج آپلبی و فیشر (۲۰۰۹) همسو است. همچنان رویکردهای مردسالاری یا پدر سالاری (روتاری و گوار، ۲۰۲۵) در برخی از جوامع حق انتخاب مادر شدن و یا ورزشکار بودن را از زنان سلب یا و یا تحت تاثیر قرار می‌دهد. رسانه‌ها نقش مهمی را در این فرآیند بازی می‌کنند. عوامل درونی مانند انگیزه برای ورزش کردن می‌توانند بر درک هویت جسمی تاثیر بگذارند، همان‌طور که تأثیرات خارجی مانند جامعه و رسانه‌ها نیز می‌توانند (پالمر و لبرمن، ۲۰۰۹). البته باید گفت که روایت غالب در پوشش رسانه‌ای در مورد مادران ورزشکار نخبه، «بازگشت» است (مک گنون و همکاران، ۲۰۱۲)، که به موجب آن بدن و توانایی‌های ورزشکاران زن در قلب گفتگو در مورد معنای تبدیل شدن به یک مادر ورزشکار نخبه قرار می‌گیرد. در واقع رسانه‌ها ساختارها را شکل می‌دهند و ساختارهای اجتماعی می‌توانند بر ادراک کسانی که مایل به بازگشت به ورزش حرفه‌ای پس از زایمان هستند تأثیر بگذارند و تصمیمات و رفتارهایی را دیکته کنند. احساس گناه و فداکاری ورزشی از پیامدهای رایج هنگام اعمال چنین ساختارهای اجتماعی به آرمان‌های «مادر خوب» هستند (آپلبی و فیشر، ۲۰۰۹) برای یک ورزشکار، مفهوم ترکیب ورزشکار بودن با مادر بودن، چنان روایت بحرانی شدیدی را ایجاد کرد که باعث فرزندخواندگی، سقط جنین و قتل کودک شد (کوش و کرب، ۲۰۱۵). بنابراین رسانه‌ها می‌توانند جهت توسعه ورزش زنان و مادران علاوه بر پوشش خبری به معنا دادن به آن نیز همت گمارند. مضمون گفتمان رایج که شامل فرهنگ ایثار و فرهنگ مردسالاری نیز خود هم چالش و هم تسهیل کننده است که باید زنان با هر دو مدارا نمایند. معمولاً هنوز در برخی جوامع بر نقش سنتی زنان تاکید می‌شود و این فشارهای فرهنگی بر نقش سنتی مادران (شمس قهفرخی و همکاران، ۲۰۲۱) می‌تواند باعث کاهش میل به فرزندآوری شود به خصوص این که زن ورزشکار خود یکی از مصادیق ضد فرهنگی در برخی جوامع باشد. در تاریخ با شکل‌گیری تمدن‌ها و تغییر اوضاع اجتماعی و قدرت یافتن مردان، مقام زن و به تبع آن مقام خدایان مؤنث شدت تنزل کرد و مجموعه‌هایی از خدایان پیچیده و همچنین وابسته به پدرسالاری روی کار آمد و ظاهراً باکره بودن در فرهنگ اساطیری امتیازی محسوب می‌شده است و با توجه به چنین پیشینه‌ای گفتمان‌ها باید توسط نخبگان ورزشی و جامعه شناسی به سمت حق مادر بودن زنان ورزشکار تغییر یابد و بدین طریق توسعه ورزش ورزشکاران مادر را شاهد باشیم.

ارزشمندی نیز به عنوان یک مقوله مهم در تصمیم زنان برای تصمیم به مادر شدن مهم بود. ارزشمندی شامل طیف وسیعی از ارزش‌های درونی، اعتقادی و اجتماعی زنان می‌باشد که در این میان باید گفت با نتایج لیدلو و همکاران (۲۰۲۳) همسو بود. در واقع ارزش‌های مادری از نگاه خود ورزشکار و البته جامعه و رسانه (پالمر و لبرمن، ۲۰۰۹) و روایت‌های آنان از این پدیده‌ها به عنوان یک مادر ورزشکار (آپلبی و فیشر، ۲۰۰۹) که سربلند باشد و مورد تایید جامعه پیرامونی و رسانه‌های جامعه باشند در این تصمیم موثرند. این روایت‌ها هر کدام اگر با عقاید و ارزش‌های زنان ورزشکار همسو بودند این تصمیمات را تسهیل خواهند کرد. باید خاطر نشان کرد که ارزشمندی در هر سه دوره به عنوان یک مقوله مهم شناسایی شد و این رویکردهای ارزشمند بودن به عنوان یک مادر ورزشکار از دیدگاه خانواده و جامعه می‌تواند به زنان ورزشکار کمک شایانی نماید و یا تسهیل کننده باشد.

مضمون قانون‌گرایی نیز در هر سه دوره قبل، حین و بعد از بارداری از مسایل مهم شناسایی شد چرا که در نگاه زنان قوانین خوب تسهیل کننده این فرآیند مهم در زندگی ورزشی و خانوادگی آنان است. نتایج قانون‌گرایی در این

¹ Palmer & Leberman

² Appleby & Fisher

³ Cosh & Crabb

⁴ Palmer & Leberman

پژوهش با نتایج پژوهش آندرسون و بارکر-راحتی (۲۰۱۸) همسو بود. در واقع آنان اذعان داشتند که توجه به بهبود قوانین جهت تسهیل و کاهش آلام و رنج‌های دوره بارداری و مادری تنها باید منحصر به هر جایی به جز سازمان ورزشی باشد؛ چنانچه در توافق‌نامه اتحادیه ملی بسکتبال زنان، موضوع حمایت از مادران درج شد (مرتز، ۲۰۲۰ و بار، ۲۰۱۹) بنابراین می‌توان توافق‌نامه‌های مشابهی در باشگاه‌های ورزشی ایران تدوین نمود که هم با روح و فرهنگ زنان ایرانی و هم با موقعیت و چارچوب‌های باشگاه‌های ورزشی ایرانی همخوانی داشته باشد. همچنین سیاست‌های پرداخت نقدی می‌تواند یکی از گزینه‌های مناسب قانونی باشد که با حمایت طلبی همسو است در این میان برگسویک^۱ و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند که سیاست‌های پرداخت نقدی به خانواده‌ها، تأثیر مثبتی بر باروری داشته است و علاوه بر آن مطالعه ژانگ^۲ (۲۰۲۳) نیز نشان داد سیاست‌های رفاهی موجب افزایش باروری در کشورهای اروپایی شده است و اثرات آن در طولانی‌مدت قابل مشاهده است، گرچه اثر این سیاست‌ها در کشورهای مختلف متفاوت است و در کشورهایی که باروری خیلی کم دارند، تأثیر اندکی دارد. این موضوع در بررسی‌های کارو و همکاران (۲۰۲۵) نیز مشهود بود و ایجاد یک ساختار متناسب با ویژگی‌های زنان در هر سه فرآیند در باشگاه‌ها و یا سازمان‌ها برای ورزشکاران مادر الزامی می‌باشد. در ایران نیز با توجه به تأکید ویژه فرزندآوری این موضوع علاوه در سازمان‌های ورزشی در ستاد ملی جمعیت نیز پیگیری، مصوب و ابلاغ شود. علاوه بر این قوانین نگهداری از کودکان نیز تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر روند تشویق ورزشکار به مادر شدن دارد چنانچه مطالعه فوکای^۳ (۲۰۱۷) در ژاپن نشان داد اثر خدمات مراقبت از کودک بر باروری وابسته به کیفیت خدمات مراقبت از کودک و قابلیت اطمینان به آن است که بر استفاده از آن اثر می‌گذارد. گاتیر و گیتل باستن^۴ (۲۰۲۴) نیز نشان داد که سیاست‌های حمایت از خانواده در مجموع اثر مثبت بر افزایش میزان باروری داشته است. قانون نگهداری از فرزند مصداق ایجاد مهدها است که در برخی از سازمان‌ها ایجاد شده و برخی نه چرا که از نظر ایמות و همکاران (ایموت و همکاران، ۲۰۲۱) مسئولیت فرزندپروری و تربیت نسل نباید فقط بر دوش مادر گذاشته شود. در صورت فراهم سازی مجموعه متنوعی از خدمات مراقبت از کودک، بسیاری از چالش‌های فرزندآوری مادران ورزشکار کاهش می‌یابد. مهدکودک دردسترس می‌تواند فرزندآوری را تسهیل کند، هزینه‌های آن را کاهش دهد و به افزایش نرخ باروری کمک کند. باین‌حال، این عوامل به تنهایی تضمین کننده افزایش باروری نیستند؛ چرا که تصمیم به فرزندآوری متأثر از متغیرهای پیچیده دیگری نیز می‌باشد (رازقی و همکاران، ۲۰۲۵).

حین بارداری

همچنین مضامین در مرحله بارداری شامل قانون‌گرایی، حمایت طلبی، بیولوژیک مادرانه، گفتمان‌های رایج، هویت چندانگانه، توانمندی مالی و ارزشمندی بود که حمایت طلبی و بیولوژیک مادرانه قابل اهمیت بود. مضمون بیولوژیک مادرانه با نتایج پژوهش دیپیترو و همکاران (۲۰۱۹) همسو بود چرا که وی نشان داد زنان در بیشتر مواقع نسبت به وضعیت بدنی خود و به خصوص اضافه وزن بعد از فرزندآوری نگرانند و این می‌تواند در تصمیمات آنان و آینده شغلی آنان موثر باشد. بنابراین از جنبه مضمون حمایت طلبی نیز می‌توان پیشنهاد کرد که لزوم یک پروتکل تمرینی برای زنان در این زمان لازم است چنانچه گرو گنزالس^۵ و همکاران (۲۰۲۴) اذعان نمودند، زنانی که از برنامه و توصیه‌های فعالیت بدنی پیروی می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که پس از زایمان به وزن ایده‌آل دست یابند و به شاخص توده بدنی قبل از بارداری خود بازگردند. در دوران بارداری، بدن از نظر ظاهر و عملکرد به طرز

¹ Bergsvik

² Zhang

³ Fukai

⁴ Gauthier & Gietel-Basten

⁵ Grau González

چشمگیری تغییر می‌کند و بنابراین بر درک ورزشکار از بدن و هویت فیزیکی خود تأثیر می‌گذارد. مشخص شده است که نارضایتی از بدن در دوران بارداری، به ویژه در مادرانی که برای اولین بار باردار می‌شوند، افزایش می‌یابد (گودین و همکاران، ۲۰۰۰). البته همه ورزشکاران این رویکرد را ندارند؛ چنانچه گودین و همکاران (۲۰۰۰) نشان دادند برخی از ورزشکاران همچنان نسبت به وضعیت بدنی خود چه در زمان بارداری و چه در زمان مادری گلایه و نگرانی ندارند که احتمالاً مربوط به ویژگی‌های روانی و یا درک آنها از ارزش‌گذاری مادری است.

دوره مادری

در نهایت در دوره مادر شدن که مضامین قانون‌گرایی، سبک زندگی، حمایت طلبی، بیولوژیک مادرانه، توانمندی مالی، گفتمان‌های رایج، هویت چندگانه، محتوا سازها و ارزشمندی شناسایی شد.

مضمون توانمند سازی مالی زنان و ورزشکاران مادر از مقوله‌های دیگر مهم بود که توسط محققین شناسایی شد که با یافته‌های میرزایی (۲۰۲۲) همسو بود. همان‌طور که خانواده‌ها برای انتخاب یک کالا تصمیمات مالی می‌گیرند، آنها همچنین ترجیحات، علایق و درآمد خود و به‌طور کلی هزینه‌های مرتبط با فرزند را نیز در نظر می‌گیرند و براساس هزینه و درآمد تصمیم به داشتن فرزند می‌گیرند. در واقع سیاست‌های عمومی، تغییرات نهادی است که اعتماد جوانان را بدست آورد و آنها را قادر به تشکیل زندگی با سطح قابل تحملی از زیان اقتصادی و تأثیرات قابل قبولی از خواست‌های فردی کند (مک دونالد، ۲۰۰۶) بنابراین به نظر می‌رسد مادران باید از توانمندی خود جهت اداره فرزند مطمئن باشند تا خللی در حضور ورزشی آنها ایجاد نشود.

مضمون توسعه سبک زندگی از دیگر مضمون‌های مهم در دوران مادری بود که به مجموعه‌ای از مهارت‌های لازم مادرانه شامل مهارت‌های فردی، اجتماعی و شغلی می‌باشد که با نتایج کولکارنی، مک‌گنون و پگورارو (۲۰۲۴) همسو می‌باشد. از دیدگاه پساساختارگراها ورزش توانایی حل تضادها را دارد که از مسیر زنان می‌توانند با بهبود مهارت‌های خود دوگانگی‌ها را به چالش بکشند. طبق این رویکرد زنان می‌توانند همچنان در حصار زن سنتی بمانند و آن را بازتولید نمایند و یا طرحی نو را در ورزش شروع نمایند (صدیقی و ذکایی، ۲۰۱۵). بنابراین چنانچه زنان فارغ از حمایت‌ها و سیاست‌ها کلی و یا حتی فرهنگ و ارزش‌ها بخواهند نقش خود را به عنوان ورزشکار و مادر ایفا نمایند ناگزیر به توسعه مهارت‌های فردی و اجتماعی هستند. این افزایش و بهبود مهارت‌ها معمولاً می‌تواند به صورت آزمایش خطا و سقراطی و یا با همگرایی و همنوایی زنان و به اشتراک گذاری تجربیات خود با دیگر زنان و ورزشکاران مادر در ایران و یا خارج از ایران توسعه دهند.

مضمون هویت چندگانه زنان در خصوص تعادل بین زندگی و ورزش و مادر شدن از مهارت‌های پیچیده می‌باشد که با نتایج ماسی^۱ و همکاران (۲۰۲۲) همسو بود. زنان با تأکید بر اینکه ورزش چگونه برای حس خود آنها ضروری است، هویت‌های چندگانه خود را مدیریت کردند و محدودیت‌هایی مانند گناه، کمبود وقت و حمایت سازمانی محدود را مدیریت کردند. آنها با استفاده از استراتژی‌های مدیریت زمان/مکان و با ایجاد و دسترسی به شبکه‌های حمایتی قوی که گاهی اوقات شامل حمایت سازمانی نیز می‌شد، بر مزایای متقابل مادر بودن برای آرمان‌های ورزشی خود و برعکس تأکید می‌کنند (پالرمین و لیبرمن، ۲۰۰۹). حرکتی به سمت ادغام هویت‌های چندگانه و تمرکز بر چگونگی تحقق انتخاب‌های زنان در اوقات فراغت و ورزش برای تحقیقات و توسعه نظریه‌های آینده صورت خواهد گرفت. در نهایت به نظر می‌رسد ورزش ایران جهت توسعه روزافزون ورزش زنان و ایجاد فضای فرهنگی باید نکات و مضامین شناسایی شده

¹ Massey

را جدی بگیرد همچنین به شیوه‌ها و سیاست‌های مدیریت ورزشی که فرصت‌هایی را برای مادران برای دستیابی و حفظ جایگاه ورزشکار نخبه ایجاد کند.

نتیجه‌گیری کلی و پیام مقاله

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که موفقیت در فرآیند مادری نه تنها نیازمند ارتقای ویژگی‌های فردی و روان‌شناختی ورزشکار برای مدیریت هویت‌های چندگانه است، بلکه مستلزم تغییر در گفتمان‌های رسانه‌ای از روایت‌های بحران به روایت‌های توانمندسازی و همچنین بازنگری در ساختارهای حمایتی باشگاه‌ها و نهادهای قانون‌گذار است. بنابراین مادر شدن نباید به معنای نقطه پایان حیات حرفه‌ای زنان ورزشکار تلقی شود؛ بلکه باید با تغییر رویکرد به سمت الگوی حمایتی سیستماتیک از ظرفیت‌های مادری برای تعالی شخصیت ورزشی زنان بهره برد.

محدودیت‌ها

این مطالعه به دلیل طراحی کیفی و تمرکز بر زنان و مادران در فرهنگی خاص، که ممکن است به طور کامل نمایانگر تمام دیدگاه‌های جهانی نباشد، محدود شده است.

پیشنهاد برای مطالعات آتی

می‌توان در پژوهش‌های آتی تجربه‌های زیسته به صورت دقیق‌تر بررسی و با تجربه‌های زنان در کشورهای دیگر یا ورزش‌های مختلف بررسی و مقایسه نمود.

ملاحظات اخلاقی

رعایت دستورالعمل‌های اخلاقی

تمام موارد مربوط به اخلاق در پژوهش رعایت شد. از تمام مصاحبه‌شوندگان جهت ضبط صدا اجازه گرفته شد. برخی موافق بودند و برخی اجازه این کار را به محققان ندادند.

بیانیه استفاده از هوش مصنوعی مالی

از هوش مصنوعی جمنای گوگل جهت جستجوی مقالات و یا ترجمه برخی متون بهره برده شد.

منابع مالی

نویسندگان این مقاله از هیچ‌گونه منبع مالی برای انجام این پژوهش تامین مالی نشده‌اند

مشارکت نویسندگان

با توجه به این که مقاله مستخرج از تز دکتری می‌باشد، جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه‌ها و پیشینه توسط نویسنده اول صورت گرفت. همچنین راهنما و مشاوران در تحلیل داده‌ها، و کدگذاری‌ها مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان این مقاله هرگونه تعارض منافی را رد می‌کنند.

تقدیر و تشکر

از همه کسانی که در جمع‌آوری داده‌های این پژوهش و تجزیه و تحلیل آنها مشارکت داشته‌اند تقدیر به عمل می‌آید.

References

- Abbasi, M., Hosseini Chavoshi, M., & Benhashemi, F. (2018). Fertility trends in Iran based on survey results. *Research Report, Center for Statistical Research*. [Link] [In Persian]
- Afzali, M., & Entezari, A. (2020). The status of motherhood from the perspective of Motahhari in comparison with feminism. *Strategic Studies of Basij*, 23(86), 81-111. [Link] [In Persian]
- Albright, C.L., Maddock, J.E., & Nigg, C. R. (2006). Physical activity before pregnancy and following childbirth in a multiethnic sample of healthy women in Hawaii. *Women & Health*, 42(3), 95-110. [https://doi.org/10.1300/J013v42n03_06]
- Andersson, R., & Barker-Ruchti, N. (2018). Career paths of Swedish top-level women soccer players. *Soccer & Society*, 20, 1–15. [https://doi.org/10.1080/14660970.2018.1431775]
- Appleby, K.M., & Fisher, L.A. (2009). Running in and out of motherhood: Elite distance runners' experiences of returning to competition after pregnancy. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 18(1), 3–17. [https://doi.org/10.1123/wspaj.18.1.3]
- Barr, S. (2019). Olympic athlete Allyson Felix says Nike wanted to pay her 70% less after giving birth. *The Independent*. Available online at: Link
- Batey, J., & Owton, H. (2014). Team mums: Team sport experiences of athletic mothers. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 22(1), 30–36. [https://doi.org/10.1123/wspaj.2014-0010]
- Bergsvik, J., Agnes, F., & Rannveig, K. (2021). Can Policies Stall the Fertility Fall? A Systematic Review of the (Quasi-) Experimental Literature. *Population and Development Review*, 47(4), 913–64. [https://doi.org/10.1111/padr.12445]
- Bø, K., & Backe-Hansen, K. L. (2007). Do elite athletes experience low back, pelvic girdle, and pelvic floor complaints during and after pregnancy? *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 17, 480–487. [https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2006.00599.x]
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. [https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a]
- Caro, C.V., O'Leary, N., Trow, S., Bell, Z., Payne, E., Silverio, S. A., Lavelle, F., & Flynn, A. C. (2025). Returning to sport after pregnancy: A qualitative study of elite female athletes in the UK. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 2. [https://doi.org/10.1016/j.jsams.2025.11.009]
- Cecić Erpič, S. (2002). *Konec Športne Kariere: Razvojno Psihološki in Športno Psihološki Vidiki [The End of Sports Career: Developmental Psychological and Sports Psychological Aspects]*. Ljubljana, Slovenia: Faculty of Sports. [Link]
- Cecić Erpič, S., Wylleman, P., & Zupančič, M. (2004). The effect of athletic and non-athletic factors on the sports career termination process. *Psychology of Sport and Exercise*, 5(1), 45–59. [https://doi.org/10.1016/S1469-0292(02)00046-8]
- Cosh, S., & Crabb, P.T. (2015). A champion out of the pool? A discursive exploration of two Australian olympic swimmers' transition from elite sport to retirement. *Psychology of Sport and Exercise*, 19, 33-41. [10.1016/j.psychsport.2015.02.006]
- Culvin, A., & Bowes, A. (2021). The incompatibility of motherhood and professional women's football in England. *Frontiers in Sports Act. Living*, 3, Article 730151. [https://doi.org/10.3389/fspor.2021.730151]
- Darroch, F., & Hillsburg, H. (2017). Keeping pace: Mother versus athlete identity among elite long distance runners. *Women's Studies International Forum*, 62, 61-68. [https://doi.org/10.1016/j.wsif.2017.03.005]
- Davenport, M. H., Nesdoly, A., Ray, L., et al. (2024). "Is it realistic?": A qualitative study of the experiences of elite women athletes considering parenthood. *Sports Medicine*, 1-11. [Link]

- De Beauvoir, S. (1975), *The Second Sex* trans. H. M. Parshley. New York: Alfred A. Knopf [Link]
- Dipietro, L., Evenson, K. R., & Bloodgood, B. (2019). Benefits of physical activity during pregnancy and postpartum: An umbrella review. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 51(6), 1292-1302. [https://doi.org/10.1249/MSS.0000000000001941]
- Fukai, T. (2017). Childcare Availability and Fertility: Evidence from Municipalities in Japan. *Japanese and International Economies*, 43,1-18. [https://doi.org/10.1016/j.jjie.2017.01.002]
- FIFPro World Players' Union (2017). *Global Employment Report: Working Conditions in Professional Women's Football*. Hoofddorp. [Link]
- FIFPro World Players' Union (2020). *New maternity regulations provide female footballers with more opportunities*. Hoofddorp. [Link]
- Gauthier, A.H., & Gietel-Basten, S. (2024). Family Policies in Low Fertility Countries: Evidence and Reflections. *Population and Development Review*, 51(1), 125-161. [https://doi.org/10.1111/padr.12691]
- Goodwin, A., Astbury, J., & McMeeken, J. (2000). Body image and psychological wellbeing in pregnancy: A comparison of exercisers and non-exercisers. *The Australian and New Zealand Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 40(4), 442-447. [https://doi.org/10.1111/j.1479-828X.2000.tb01178.x]
- Grau González A, Sánchez Del Pino A, Amezcua-Prieto C, Møller Luef B, Anne Vinter C, Stener Jorgensen J, García-Valdés L. (2024). An umbrella review of systematic reviews on interventions of physical activity before pregnancy, during pregnancy, and postpartum to control and/or reduce weight gain. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 166(3), 915-931. [https://doi.org/10.1002/ijgo.15453]
- Hanson, J.L., Balmer, D.F., & Giardino, A.P. (2011) *Qualitative Research Methods for Medical Educators*. Academic Pediatrics, 11, 375-386. [Link]
- Johansen, B.T., Nordnes, E.S., & Solstad, B.E. (2024). 'Busy as a bee': A qualitative dual analysis of life fulfillment among Norwegian competitive recreational athlete mothers in endurance sports. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 16(1), 102-115. [https://doi.org/10.1080/2159676X.2023.2243969]
- Kulkarni, S., McGannon, K. R., & Pegoraro, A. (2024). Expanding understanding of elite athlete parenthood in socio-cultural context: A meta-synthesis of qualitative media research findings on motherhood and sport. *Sport in Society*, 27(8), 1254-1273. [https://doi.org/10.1080/17430437.2023.2270427]
- Laney, E. K., Hall, M. E. L., Anderson, T. L., et al. (2015). *Becoming a mother: The influence of motherhood on women's identity development*. United Kingdom: Taylor & Francis. [https://doi.org/10.1080/15283488.2015.1023440]
- Liddel, C., White, B., Arnold, E., & Vella, S. A. (2023). A cross-sectional study of the psychosocial predictors of re-engaging in team sport during early motherhood. *Mental Health and Physical Activity*, 25, 100555. [https://doi.org/10.1016/j.mhpa.2023.100555]
- Martinez-Pascual, B., Abuín-Porras, V., Pérez-de-Heredia-Torres, M., Martínez-Piedrola, R. M., Fernández-de-las-Peñas, C., & Palacios-Ceña, D. (2016). Experiencing the body during pregnancy: A qualitative research study among Spanish sportswomen. *Women & Health*, 56(3), 345-360. [https://doi.org/10.1080/03630242.2015.1088118]
- Massey, K. L. and A. E. Whitehead (2022). "Pregnancy and motherhood in elite sport: The longitudinal experiences of two elite athletes." *Psychology of Sport and Exercise* 60: 102139. [https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2022.102139]

- Mcdonald, P. (2006). Low Fertility and the State: The Efficacy of Policy. *Population and Development Review*, 32(3), 485-510 [Link]
- McGannon, K. R., Curtin, K., Schinke, R. J., & Schweinbenz, A. N. (2012). (De)constructing Paula Radcliffe: Exploring media representations of elite running, pregnancy and motherhood through cultural sport psychology. *Psychology of Sport and Exercise*, 13(6), 820-829. [https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.06.005]
- McGannon, K. R., Gonsalves, C. A., Schinke, R. J., & Busanich, R. (2015). Negotiating motherhood and athletic identity: A qualitative analysis of Olympic athlete mother representations in media narratives. *Psychology of Sport and Exercise*, 20, 51-59. [https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.04.010]
- McGregor, B., McGrath, R., Young, J., & Nottle, C. (2024). A scoping review of the experiences of elite female athletes concerning pregnancy and motherhood. *Sport in Society*, 27(8), 1221-1253. [https://doi.org/10.1080/17430437.2023.2270438]
- McGannon, K. R., Tatarnic, E., & McMahon, J. (2019). The Long and winding road: An autobiographic study of an elite athlete Mother's journey to winning gold. *Journal of Applied Sport Psychology*, 31(4), 385-404. [https://doi.org/10.1080/10413200.2018.1512535]
- Mertens, M. (2020). Maternity leave – Not higher pay – is the WNBA's real win. *The Athletic*. Available online at: [Link]
- Mirzaei, P., Vaez, N. and Talebian, M. H. (2022). Challenges of Population Policies on Childbearing and Reproductive Health After the Islamic Revolution of Iran. *Journal of Health Sciences & Surveillance System*, 10(1), 19-27. [https://doi.org/10.30476/jhsss.2021.89161.1161]
- Mottahari, M. (1984). *Men and Women Rights from Islamic aspects*. The secretarial of the study plan insights, First volume. Qom: Iran [Link][Persian]
- Moesch, K., Mayer, C., & Elbe, A.M. (2012). Reasons for career termination in Danish elite athletes: Investigating gender differences and the time-point as potential correlates. *Sport Science Review*, 21(5-6), 49-68. [https://doi.org/10.2478/v10237-012-0018-2]
- Palmer, F.R., & Leberman, S.I. (2009). Elite athletes as mothers: Managing multiple identities. *Sport Management Review*, 12(4), 241-255. [https://doi.org/10.1016/j.smr.2009.03.001]
- Pearce, J. (2024). Achieving motherhood: A qualitative analysis of MLM success stories online. *Feminist Media Studies*, 24(1), 1-17. [https://doi.org/10.1080/14680777.2023.2172056]
- Razeghi -Nasrabad, H. B., Askari-Nodoushan, A. and Tanhaa, F. (2025). Structural Solutions to Remove Barriers to Childbearing; Analysis of the Perspectives of Employed Women in the Social Security Organization. *Social Studies and Research in Iran*, 14(3), 451-470. [https://doi.org/10.22059/jisr.2025.394507.1617] [In Persian]
- Reints, A. (2011). Validation of the Holistic Athletic Career Model and Identification of Variables Related to Athletic Retirement. Brussels, Belgium: Vubpress. [Link]
- Routray, S., & Gaur, R. (2025). A postcolonial feminist representation of motherhood in recent Bollywood sports movies. *Women's Studies International Forum*, 109, 103062. [https://doi.org/10.1016/j.wsif.2025.103062]
- Sadeghi, R., & Shahabi, Z. (2019). Work and motherhood conflict: The experience of transitioning to motherhood among working women in Tehran. *Applied Sociology (Humanities Research Journal of Isfahan University)*, 73, 91-104 [https://doi.org/10.22108/jas.2018.106988.1197]
- Seddighi, S., & Zokaei, M.S. (2015). Femininity and Sport. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 13(2), 67-92. [https://doi.org/10.22051/jwsps.2015.2050]
- Shams-Ghahfarokhi, F., Askari-Nodoushan, A., Eini-Zinab, H., Ruhani, A., & Abbasi-Shavazi, M.J. (2021). Challenges of New Pronatalist Population Policies and Programs in Iran: A Qualitative Study

- in the City of Isfahan. *Journal of Population Association of Iran*, 16(32), 79-112. [<https://doi.org/10.22034/jpai.2022.559285.1242>] [In Persian]
- Smith, B., & McGannon, K. (2018). Developing rigor in qualitative research: problems and opportunities within sport and exercise psychology. *International Review of Sport & Exercise Psychology*, 11(1), 101-122. [<https://doi.org/10.1080/1750984X.2017.1317357>]
- Spowart, L. (2024). Navigating divorce, single-motherhood and long-distance triathlon: A visual-autoethnography. *Sport in Society*, 27(8), 1293-1313. [<https://doi.org/10.1080/17430437.2023.2278621>]
- Stambulova, N., Alfermann, D., Statler, T., & Côté, J. (2009). ISSP position stand: Career development and transitions of athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 7(4), 395-412. [<https://doi.org/10.1080/1612197X.2009.9671916>]
- Statistical Center of Iran (2020) *Calculation of total fertility by direct method with different data sources by province*. 1144-1525. [Link] [In Persian]
- Tekavc, J., Wylleman, P., & Ceciĉ Erpiĉ, S. (2020). Becoming a mother-athlete: Female athletes' transition to motherhood in Slovenia. *Sport in Society*, 23(4), 734-750. [<https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1720200>]
- Walsh, B., Whittaker, E., Cronin, C., & Whitehead, A. (2018). 'Net mums': a narrative account of participants' experiences within a netball intervention. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 10(5), 604-619 [<https://doi.org/10.1080/2159676X.2018.1449765>]
- Wylleman, P., & Lavalley, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. In M. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*. 507-527. Morgantown, WV: Fitness Information Technology. [Link]
- Wylleman, P., Reints, A., & De Knop, P. (2013). *A developmental and holistic perspective on athletic career development*. In P. Sotiariadou & V. De Bosscher (Eds.), *Managing high performance sport* (pp. 159-182). New York: Routledge. [Link]
- Zhang, TT., Cai, XY., Shi, XH., Zhu, W., & Shan, SN. (2023). The Effect of Family Fertility Support Policies on Fertility, Their Contribution, and Policy Pathways to Fertility Improvement in OECD Countries. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(6), 4790. [<https://doi.org/10.3390/ijerph20064790>]